

KURENDA SZKOLNA

za Miesiąc Kwiecień 1868 r.

№ 4.

L. 83.

S.

Hrabia L. Dębicki wydał dziełko pod tytułem: „Kilka rysów żywota i pontyfikatu Piusa IX.“ Dziełko to podaje żywot J. S. Papieża Piusa IX. celem uchylenia uprzedzonych i bezbożnych opinij o rządach Ojca św., o potrzebie ojcowizny św. Piotra i t. d. w różnych sferach społeczeństwa przystęp znajdujących. Konsystorz zwraca tedy uwagę pp. nauczycieli szkół ludowych, na tak ważne dziełko, i poleca zamówienie takowego za pośrednictwem poczty w Agencji „Czasu“ A. Piątkowskiego we Lwowie za opłatą 1 zlr. a. w. przy odbiorze.

Z Konsystorza Jlnego Dyec. Krak.

Kraków dnia 3. Kwietnia 1868

L. 84.

S.

Jeszcze w roku 1861 wyszedł u Franciszka Ksaw. Pobudkiewica w Krakowie:

„Życiorys Jego Świątobliwości Papieża Piusa IX“ według źródeł autentycznych przez Antoniego Tessareczyka napisany.

Smutne pod wieloma względami położenie Ojca św., budząc współczucie i zajęcie prawowiernych chrześcian, obudzi zapewne także cie-

kawość pp. nauczycieli dowiedzieć się bliższych szczegółów i ważniejszych ustępów z życia jego, szczególnież zaś przymiotów serca i umysłu, któremi się zawsze i wszędzie odznaczał, a które go wyniosły na najwyższą godność Głowy Kościoła, i Namiestnika Chrystusowego.

Dziełko to, którego cena pierwotna 75 ctów, sprzedaje się obecnie po niższej cenie, według zdania nabywcy.

Z Konsystorza Jlnego Dyec. Krak.
Kraków dnia 3. Kwietnia 1868.

L. 85.

S.

Konsystorz podaje do wiadomości pp. nauczycieli w ogólności, a interesowanych w szczególności następujący Reskrypt Wysokiej Rady Szkolnej krajowej:

L. 1041/R. S. K. Przewielebny Konsystorz w Krakowie.

Na podstawie art. III ust. 5 Statutu organizacyjnego Rada szkolna krajowa rozwiązuje Kommissyę do rewidowania książek polskich dla szkół ludowych — dekretem ministeryalnym z d. 17 listopada 1863 l. 12151 w Krakowie ustanowioną.

Wzywa się przeto Przewielebny Konsystorz odnośnie do rozporządzenia byłej Komisji Namiestniczej w Krakowie z d. 3 grudnia 1863 l. 28377, aby o tém zawiadomił wszystkich członków rzeczouj Komisji. We Lwowie dnia 22 marca 1868.

Z Konsystorza Jlnego Dyec. Krak.
Kraków dnia 14. Kwietnia 1868.

L. 87.

S.

Wysoka Rada Szkolna Krajowa mianowała na przedstawienie reprezentacji gminy miasta Myślenic dekretem z dnia 7 kwietnia b. r. z L. 1035/R. S. K. p. Ludwika Sliwińskiego nauczyciela Szkoły głów-

nej III w Krakowie dyrygującym nauczycielem takiejże szkoły w Myślenicach.

Z Konsystorza Jlnego Dyec. Krak.
Kraków dnia 19. Kwietnia 1868.

L. 95.

S.

Podaje się niniejszém do wiadomości: Obwieszczenie Wysokiej Rady Szkolnej Krajowej z dnia 15 lutego b. r. z L. 606 dotyczące wprowadzenia nauczycieli szkół ludowych na posady wyjęte z dziennika Ustaw i rozporządzeń krajowych dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkim Księstwem Krakowskim.

Obwieszczenie Rady Szkolnej krajowej z dnia 15 lutego
1868 r. L. 606,

względem wprowadzenia nauczycieli ludowych na posady.

Według ustawy 3. art. III. statutu organizacyjnego Rady Szkolnej krajowej (Dziennik ustaw Rady krajowej część IV. l. 12. z roku 1867) przysłuża tejeż wyłączne prawo mianowania nauczycieli szkół ludowych i uregulowania ich stosunków służbowych. Przeto od dnia 24 stycznia 1868 r., z którym Rada Szkolna rozpoczęła swe działanie, wszelkie mianowania, przenoszenia z posad, zastępstwa opróżnionych posad nauczycielskich i wszelkie czynności dotyczące stosunków służbowych osób do stanu nauczycielskiego należących, tylko od Rady Szkolnej krajowej prawomocnie przedsięwzięte być mogą.

Z tego powodu c. k. urzęda powiatowe i naczelnicy gmin mogą tylko temu nauczycielowi oddać szkołę, który się wykaże dekretem nominacyjnym, wystawionym od Rady Szkolnej krajowej.

Opróżnienia posad nauczycielskich mają być bezzwłocznie do tu-tejszej wiadomości podane.

Agenor hr. Gołuchowski w. r.

Z Konsystorza Jlnego Dyec. Krak.
Kraków dnia 19. Kwietnia 1868.

L. 96.

S.

Podaje się niniejszém do wiadomości: „Obwieszczenie Wysokiej Rady Szkolnej krajowej z dnia 16 marca br. z L. 1057 dotyczące zakładania nowych szkół wiejskich“ wyjęte z dziennika Ustaw i rozporządzeń krajowych dla Królestwa Galicyi i Lodomerji wraz z Wielkim Księstwem Krakowskim.

Obwieszczenie Rady Szkolnej krajowej z dnia 16 marca 1868 r. L. 1057,

względem zakładania nowych szkół wiejskich.

W myśl ustaw obowiązujących rozporządza się względem zakładania nowych szkół wiejskich, co następuje:

1. Minimum dotacyi nauczyciela wiejskiego określa się na 200 złr., wliczając w to wartość pobieranych naturaliów. Prócz tego ma być wyznaczonych 10 złr. na szkolne wydatki, 12 złr. na stróża, a przy szkole powinien być ogród w przybliżeniu około morga obszaru.

2. Gmina powinna się zajmować ściąganiem kwot i naturaliów, stanowiących dotacyę nauczyciela.

3. Fundacya lub w drodze prywatnych ugód przyjęte zobowiązania się dla pewnej szkoły, uważane będą jako ulżenie obowiązków gminy lub konkurencyi; chyba że w akcie fundacyjnym wyraźnie powiedziano, że fundacya ma być przeznaczoną na wyjątkowe podwyższenie dotacyi od gminy pobieranój.

4. Zamiar utworzenia szkoły ma gmina wyrazić przez Radę gminną, w sposób i w formie ustawą gminną dla uchwał przepisanej.

Uchwała taka powinna zawierać wyraźne oświadczenie, czy gmina bierze na siebie obowiązki w §. 4 ustawy o konkurencyi z d. 12 sierpnia 1866 r. wymienione, lub czy je konkurującą odstępuje. Dalej

powinno być wymienione, ile gmina ofiaruje na pokrycie dotacyi nauczyciela, na potrzeby szkolne i na stróża.

W razie gdy gmina bierze na siebie całe utrzymanie szkoły, powinna wyrazić, czy chce wyłącznie dla siebie zatrzymać prawo prezentowania.

Fundacye, jeżeli jakie są, powinny być w akcie wymienione.

Dokument ten ma być sporządzony w trzech egzemplarzach, i przedłożony Radzie Szkolnej do zatwierdzenia.

Gdy według istniejących przepisów szkoła jest zakładem gminnym, przeto pod względem ekonomicznym podlega władzom autonomicznym kraju.

Gdy też szkoła wtedy tylko zdoła odpowiedzieć swemu zadaniu, jeżeli ucząca się w niej młodzież umieszczona jest w zdrowym i odpowiednio przestronnym lokalu, i ma środki potrzebne do nauki, a nauczyciel dostateczną, regularnie wypłacaną dotacyę, więc jest rzeczą Rad powiatowych w moc ich prawa czuwania nad interesem gmin, nadzoru nad zakładami gminnymi, starać się o zakładanie nowych szkół, o utrzymanie dotacyi i dobry zarząd ekonomiczny szkół istniejących; a c. k. urzęda powiatowe są obowiązane wspierać Rady powiatowe w téj dążności, oraz użyć stosownie do istniejących przepisów przymusu w razach, gdyby podwyższanie dotacyi lub zakładanie nowych szkół rozbijało się o nieuzasadniony opór gminy.

Agenor hr. Gołuchowski w. r.

Z Konsystorza Jlnego. Dyec. Krak.

Kraków dnia 19. Kwietnia 1868.

L. 90.

S.

Rozporządzenie W. Rady szkolnej krajowej z dnia 4 kwietnia b. r.
L. 819 dotyczące nowego urządzenia zebrań Nauczycieli we Lwowie

i Krakowie, którego wykonanie Prezydentowi Miasta poruczonem zostało, komunikuje się do wiadomości.

W skutek podania Nauczycieli szkół ludowych lwowskich, postanawia Rada szkolna krajowa, ze względu na wielki pożytek wynikający z zebrań nauczycielskich, aby nauczyciele szkół ludowych w Krakowie i Lwowie, odbywali rzeczzone zebrania, co 6 tygodni, w Sobotę popołudniu, i w tym celu uwalnia ich na te pół dnia od udzielania nauki w szkołach.

Celem konferencyj tych, ma być dalsze kształcenie się nauczycieli przez wzajemne pouczenie się i oświecanie, przez udzielanie sobie nawzajem powziętych doświadczeń w zawodzie nauczycielskim, przez roztrząsanie rozmaitych tematów z dziedziny wychowania, dydaktyki i metodyki, które odtąd na każdym posiedzeniu, mają być dokładnie oznaczone.

Konferencyom tym przewodniczyć będzie albo Inspektor szkół ludowych, albo w jego nieobecności, mają sobie Nauczyciele sami wybrać spośród siebie przewodniczącego. Tematy rozpraw zostawia się wolnemu wyborowi Nauczycieli.

Przy każdej takiej Konferencyi należy spisać dokładny protokół, wykazujący wszystkich obecnych, i treść odbytych rozpraw, który z załączeniem przeczytanych na niej wypracowań pisemnych i z oznaczeniem czasu, i miejsca przyszłej Konferencyi, ma być przedłożony Radzie Szkolnej krajowej.

Z Konsystorza Jlnego Dyec. Krak.

Kraków dnia 28. Kwietnia 1868.

Nr. 100.

S.

Na skutek zapytania jednego z Szanownych Dozorców Dystryktowych Szkół ludowych, oświadcza Konsystorz Biskupi, iż należy Wielobnym Dozorcom dystryktowym jak dawniej, tak i w bieżącym roku szkolnym wizytować szkoły, przewodniczyć na egzaminach, i przesłać Konsystorzowi zwykły raport o stanie szkół.

Z Konsystorza Jlnego Dyec. Krak.

Kraków dnia 30. Kwietnia 1868.

L. 102.

S.

W Kurendzie szkolnej za Marzec b. r. Nr. 3 pod L. 81/s. jest wzmianka o dziełku Edw. Łubieńskiego: „*O konkordacie w Austrii*“ i przytoczone niektóre z niego ustępy:

Podajemy w dalszym ciągu, co mówi autor o małżeństwie na str. 62:

„Najwięcej człowieka od zwierzęcia odróżnia małżeństwo. Ten związek ustanowiony przez Boga w raju, jedyny i nierozdzielny, przywrócony był przez Chrystusa Pana w pierwotnej godności, owszem podniesiony do godności Sakramentu wielkiego w Kościele i w Chrystusie; bo znaczy, że związek męża z niewiastą poświęcony wiarą, jest obrazem miłości Zbawiciela do Kościoła. Kto chce naśladować syna marnotrawnego i tracić majątek, zdrowie, siły umysłu, czułość serca i zbawienie duszy, żyjąc sprzecznie prawu Bożemu, temu nie zawadza bynajmniej Konkordat. Ale kto chce żyć w świętym stanie małżeństwa, zachować w nim czystość oblubienicy swojej i zapewnić honor córki swój, kiedy przyjdzie czas wydać ją za mąż, ten powinien pragnąć, żeby małżeństwo podlegało prawom kościelnym. Jeżeli wydajesz córkę za mąż, toć pragniesz, by na dobre za mąż poszła i żeby zięć nie odprawił ją, kiedy mu się nie spopoba, chcąc poślubić młodszą żonę. Czytam, że w małym szwajcarskim miasteczku Apencel, stolicy powiatu, jednego dnia wniesiono przed sąd 49 spraw rozwodowych. Sąd natychmiast 26 rozwodów dopuścił, 8 tylko zabronił; takie są skutki prawodawstwa cywilnego w małżeństwie.“

Na str. zaś 69; o wolności cywilnej, jako skutku wolności religijnej. „Kiedy kraj w niewoli zostaje co do wiary, to staje się wypływem koniecznym, niewolnikiem pod względem politycznym. Wolność cywilna jest córką wolności religijnej. Stósunek ten nie zawsze zaraz widoczny, ale z czasem nieochybny. Chrześcijaństwo wyzwoliło powoli niewolnika, niewiastę i dzieci z kajdan ukutych przez pogaństwo. Chrześcijaństwo rozwinęło w silnej naturze barbarzyńców te szacowne tra-

dycye wolności, które podziśdzien podziwiamy w konstytucyi angielskiej, póki nie będą zniszczone racyonalizmem rewolucyjnym. Kiedy wiara jest w okowach, ród ludzki kuleje pomiędzy nierządem a desdotyzmem..“

„Gdy Franciszek Józef oddał przez Konkordat wolność Kościołowi, wolność polityczna poszła za nią w ślady. Powie kto, że ta wolność była skutkiem niepomyślnych wojen. Ale dość było bitew przegranych za czasów Napoleona I. a jednak nigdy konstytucya z nich nie wynikła. Wolność polityczna wprawdzie potrzebuje sposobnych okazji do rozwinięcia, lecz te okoliczności nie mogą jej wydać, jeżeli nie masz nasienia, z któregoby wyrósć mogła.“

„Po wojnie więc 1859, ale nie skutkiem téj wojny, Cesarz Franciszek Józef w zupełności władzy swój nadał dyplom 20 Października 1860. Sam dzień ten przypomina Posłom galicyjskim święto Jana Kantego, księdza i profesora teologii w Krakowie, któremu cały kościół śpiewa:

„O qui negasti nemini,
Opem roganti, patrium,
Regnum tuere, postulant
Cives poloni et exteri.“

(*Po polsku:*) O Ty, któryś nie odmówił nikomu proszącemu pomocy, broń ojcyste królestwo, tego żądają obywatele polscy i cudzoziemcy.

„Może-to za przyczyną tego świętego rodaka Bóg dozwolił, by mąż stanu Polak, zasiadając w radzie Cesarza i na ławce ministrów, Agenor hrabia Gołuchowski, podpisał ten akt pamiętny przywrócenia wolności, dyplom 20 Października.“

Z Konsystorza Jlnego Dyec. Krak.

Kraków dnia 30. Kwietnia 1868.

ANTONI

Biskup Amatunt, i Wik. Apost. Krak.

X. Paweł Russek
Kancelarz.